

sleja

Vai ir vajadzīga šāda komisija?

Olavs Cers*

AR valdības rīkojumu «Par sabiedrisko komisiju 2013. gada 21. novembra Zolitūdes trāģēdijas apstākļu izvērtēšanai» izveidota sabiedriskā komisija. Pēdējās dienās sociālajos tīklos virmo izteikta sabiedrības pretestība pret veidu, kā šī komisija sākusī savu darbu, proti, ar ievērojamas tāmes noteikšanu. Tomēr finanšu jautājumi, lai arī kā tie diskreditētu komisijas darbības sākšanu, atstājami otrajā kārtā, bet jārod atbilde uz diviem jautājumiem – kāds ir komisijas uzdevums un vai šāda komisija vispār vajadzīga?

Šāds veidojums – sabiedriskā komisija kāda notikuma izvērtēšanai – nav paredzēts nevienā Latvijas Republikas tiesību normā. Latvijas tiesību sistēmā katras iestādes kompetence ir precīzi nodalīta – ir likums «Par tiesu varu», Prokuratūras likums, likums «Par policiju», vēl dažādi likumi un tiem pakārtoti tiesību akti, kas precīzi reglamentē visdažādāko notikumu izvērtēšanas procedūru.

Arī saistībā ar Zolitūdes trāģēdiju ierosināts kriminālprocešs, izveidota speciāla profesionālu un pieredzējušu prokuroru grupa, kuras rīcībā ir viss nepieciešamais – gan faktiski neierobežotas iespējas noprašināt jebkuru personu un saņemt jebkurus dokumentus, gan arī veikt jebkādas ekspertīzes. Publikā izskanējusi informācija, ka sāka arī civilā tiesvedība ar ievērojamu prasības summu, tās ietvaros arī, visticamāk, tiks norīkotas ekspertīzes un vērtētas plaša personu loka atbildības pakāpes.

Kriminālprocesa likuma 533. pants paredz tādu procesuālo instrumentu kā tiesas blakus lēmums, proti, tiesa reizē ar galīgo nolēmumu krimināllietā var pieņemt blakus lēmumu, kurā kompetentai institūcijai vai amatpersonai norāda uz krimināllietā konstatētajiem tiesību normu pārkāpumiem, to cēloņiem un veicinošiem ap-

tākļiem un pieprasa tos novērst. Līdzīgs institūts paredzēts arī Civilprocesa likuma 232. pantā, saskaņā ar kuru tiesa var pieņemt blakus lēmumu, ja, izskatot lietu, konstatēti apstākļi, kas liecina par iespējamu likuma pārkāpumu. Šāds lēmums tiek nosūtīts attiecīgajai iestādei.

Rodas jautājums – vai šie jau sen iedibinātie un praksē nevienu reizi vien pārbaudītie un izmantotie procesuālie instrumenti, kurus piemēro tiesa vienlaikus ar sprieduma pasludināšanu krimināllietās un civilā, nepārkļūst ar tādiem komisijas uzdevumiem kā, piemēram, Zolitūdes trāģēdijas tiešo un netiešo cēloņu izvērtēšana?

Domāju, šobrīd katram skaidrs, ka tiešie cēloņi ir pārkāpumi ēkas projektēšanas, būvniecības un ekspluatācijas procesā, par kuriem precīzu atbildību noteiks tie-

Ir vairāk nekā divaini, ka sabiedriskajā komisijā nav neviena būvniecības speciālista

sa. Nav pamata uzskatīt, ka tiesa neizmantos tiesības pieņemt blakus lēmumus tādos jautājumos kā atbildīgo dienestu un amatpersonu rīcības efektivitāte un normatīvā regulējuma efektivitāte būvniecības, publisko iepirkumu un civilās aizsardzības jomā saistībā ar Zolitūdes trāģēdiju.

Turklāt ir vairāk nekā divaini, ka sabiedriskajā komisijā nav neviena būvniecības speciālista vai jurista ar pieredzi likumdošanas aktu izstrādē. Ir arī pamats secināt – komisijai nav piešķirtas nekādas īpašas tiesības, kas pārsniegtu citu institūciju tiesības, drīzāk var teikt, ka komisijas funkcijas pārkļūst ar prokuratūras funkcijām kriminālprocesā un tiesas funkcijām blakus lēmumu pieņemšanā.●

*Zvērināts advokāts, advokātu biroja O. Cers un J. Jurkāns partneris